REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare *nr. 30.*
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele
BIROURĬ de ANUNŢURĬ:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. În Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXV.

„GAZETA“ iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiole poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare, Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe şése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe trei lunĭ 6 corone. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 274. Braşov, Sâmbătă 14 (27) Decemvrie. 1902.

Invĕţătorii de stat şi ai noştri.

II.

Anomalia ca unii şi aceiaşi cetăţenĭ a unui şi aceluiaşi stat sĕ plătescă două contribuţii pentru şcóle, una la stat şi alta la biserică, pentru şcólele de legea şi limba lor, şi totuşi sĕ n'aibă ce le trebue şi învĕţămêntul lor sĕ sufere de atâta miserie, nu se mai pomenesce nicăirĭ.

Nicăirĭ, în ţĕrile cu guverne constituţionale, nu se pomenesce ca cetăţenii băştinaşĭ sĕ fie de fapt clasificaţĭ cu milionele în cetăţenĭ de prima şi de a doua clasă.

Ne aducem aminte, că ministrul de culte de odinióră, Csaky, fiind luat de scurt de către gălăgioşiĭ şoviniştĭ din dietă, că de ce nu decretéză odată străformarea tuturor şcólelor în şcóle de stat, a rĕspuns clar şi sincer: De-am avé banĭ în visterie am face-o, dêr fiind-că n'avem banĭ, trebue sĕ ne mulţumim de-ocamdată cu şcólele confesionale şi cu ceea-ce fac susţiitorii lor în urma legilor şi a ordonanţelor nóstre, pentru studiul limbei maghiare. La rêndul meu voiŭ îngriji ca autorităţile confesionale sĕ ţină tot mai mult sémă de poruncile guvernului!

Cam aşa a rĕspuns atuncĭ ministrul de culte şi instrucţiune publică. Şi politica acésta a adus cu sine, ca în legea din 1893, relativă la regularea salariilor învĕţătorescĭ, sĕ se decreteze, că ceea-ce guvernul va contribui ca ajutor pentru îmbunătăţirea salarielor învĕţătorescĭ dela şcólele confesionale nemaghiare, sĕ servéscă tot numai scopului de maghiarisare, dând guvernului dreptul de ingerinţă asupra acelor şcóle.

Şi 'n adevĕr vedem aḑĭ, că guvernul se ingeréză, aci cu legea aci fără de lege, în trebile şcólelor confesionale tocmai atâta cât vrea.

Asta-i starea reală, aceste sunt nisuinţele acelora, carĭ consideră popórele nemaghiare, ce de fapt forméză peste jumĕtate din întréga poporaţiune a statului, ca popóre de rassă inferióră faţă cu poporul maghiar, pe care-l declară „singur alcătuitor de stat“.

După drept şi dreptate lucrurile ar trebui sĕ stea cu totul altfel. Milionele de Românĭ, Germanĭ, Slovacĭ, Sêrbĭ, a căror şcóle pot esista în împrejurările de aḑĭ numai sub scutul bisericei lor, după ce plătesc contribuţia lor către stat, întocmai ca şi poporul maghiar, au dreptul a pretinde dela stat ca sĕ le susţină şi lor şcóle şi învĕţătorĭ, drept, care de altmintrelea e prevĕḑut şi în legea dela 1868.

Tóte confesiunile au aşadéră dreptul a pretinde, şi acest drept ar trebui sĕ caute a'l reclama neîntrerupt, ca statul sĕ plătéscă şi pe învĕţătorii poporalĭ dela şcólele susţinute de ele, din visteria sa, unde contribue tóte confesiunile şi toţĭ cetăţenii în aceeaşĭ mĕsură şi de unde trebue sĕ fie împărtăşiţĭ toţĭ în mod egal, ér nu ca unii sĕ pórte două sarcinĭ, plătind pe învĕţătorii altora, fără de nicĭ o recompensă, apoi plătind deosebit pe învĕţătorii lor proprii!

Naţionalităţile nemaghiare sunt totdeodată în drept de a pretinde ca statul sĕ le ajutoreze şi susţină în mod egal şcólele *fără ca sĕ fie alterat cât de puţin caracterul acestora.*

In acest înţeles ar trebui sĕ se facă moţiunĭ şi propunerĭ în congregaţiunile comitatense şi sĕ se hotărască representaţiunĭ la dietă şi guvern, nu însĕ în sensul opus, ca sĕ se nimicéscă şi umbra de drept a naţionalităţilor nemaghiare de a se cultiva şi desvolta liber, sub scutul statului, în limba lor maternă.

Din solicitarea şi desbaterea acestei cestiunĭ de dreptate şi de libertate în congregaţiunile comitatense, ar resulta un adevĕrat şi mare folos pentru stat, şi s'ar face un pas gigantic nu numai spre deşteptarea poporului şi spre o desvoltare inflorítóre a ţĕrei, ci şi spre resolvarea în bine a cestiunei naţionalităţilor.

Dêr pentru ca sĕ se pótă întâmpla acésta şi pentru ca sĕ nu se mai pérdă timpul cel scump cu fantasmagorii politice şoviniste şi sĕ înceteze odată risipa, ce se face pe socotéla bietului popor contribuabil pentru o utopie, trebue sĕ se schimbe mai întâiŭ radical sistemul de guvernare şi idealul celor dela ocârmuire sĕ ajungă a se răzima pe trebuinţele reale ale ţĕrei şi ale popórelor sale, nu pe cele închipuite.

Ca sĕ se facă acésta schimbare cât mai curênd, dator este fie-care cetăţean şi patriot adevĕrat a stărui din tóte puterile sale, cu tótă tăria convingerei sale!

Pactul austro-ungar şi cestiunea macedonénă. Un ḑiar din Viena scriind despre călĕtoria cancelarului rusesc *Lamsdorf*, ḑice între altele:

„După informaţiunĭ ce le primesce din sorginte garantată, Majestatea Sa a declarat, că între Austria şi Ungaria negreşit trebue sĕ se încheie pactul vamal. In cercurile politice bine orientate se vorbesce, că acéstă declaraţie a monarchului stă în legătură cu *cestiunea macedonénă*. Rusia şi Austro-Ungaria de mult au căḑut de acord cu privire la aceea, că la resolvirea ceştiunei macedonenene ele vor proceda împreună, acésta însĕ se va puté numai atuncĭ, decă relaţiile interne în monarchie vor fi deplin consolidate“.

Conferenţa pentru înţelegerea ceho-germană. Din Viena se anunţă, că imediat după sĕrbătorile Crăciunului guvernul austriac va convoca *conferenţa de înţelegere* ceho-germană pe ḑiua de 3 Ianuarie 1903. Intenţiunea guvernului este, ca la acéstă conferenţă sĕ ia parte şi deputaţii din Moravia. Nimenĭ nu se aştéptă că cu acéstă ocasiune se va ajunge la o aplanare a divergenţelor esistente. Se speră însĕ că se va dobêndi cel puţin un armistiţiu între cele două partide din Boemia, de care este cu atât mai mare lipsă cu cât Dumineca viitóre vor avé loc desbaterile finale asupra cestiunei pactului între miniştri-preşedinţiĭ Koerber şi Szell.

Sultanul şi cestiunea macedoneană. Din Constantinopol se telegrafiază interesante amĕnunte despre ultimul consiliu de miniştri, în care s'a discutat situaţia creată Turciei prin intervenţia diplomatică a puterilor, în cestiunea macedoneană.

Sultanul în persónă a presidat consiliul şi repeţite rêndurĭ a făcut observaţiunĭ energice, pentru o *atitudine conciliantă a Porţei faţă de puterĭ.* Sultanul a impus ca *sĕ se redigeze de urgenţă ordonanţele pentru aplicarea imediată a reformelor acordate Macedoniei.*

Tot din Constantinopol se telegrafiază: Pórta a remis ambasadelor copie după depeşa adresată Sâmbătă, valiilor din vilaetele europene ale imperiului, prin care sunt făcuţĭ *rĕspundetorĭ, în cas când toţĭ aţîţătorii de desordine n'ar fi arestaţĭ într'un interval de 24 ḑile şi ordinea pe deplin restabilită*, precum şi *autorisarea ce li-se dă de a face us de armată în cas eventual fără de a mai aştepta o iradea specială.*

„Mesagiul lui Apponyi“

(Apponyi exeget.)

Ḑiarul „Brassói Hirlap“ de curênd apărut, în primul sĕu numĕr sub titlul „Apponyi üzenete“ (Mesagiul lui Apponyi) publică o scrisóre a preşedintelui camerei deputaţilor.

Domnul Apponyi, ca fost elev al Iesuiţilor din Kalksburg îşĭ aduce aminte

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Haina albă.

De François Coppée.

— Fine. —

Tu, mică spălătorésă, cu cămaşa scrobită în mână, alérgă numai în grabă! Domnul, care te aştéptă, s'a barbierit deja înaintea oglinḑii atêrnate de bumbul ferestrii, şi este nerăbdător. Şi la cofetarul din Rue de Sèvres este mare ciorovăială: Incă de aseră se îngrămădesc ómenii şi fac comănḑĭ de prăjiturĭ, ér precupéţa de póme de la numĕrul 9 face mare tărăboiŭ, că au uitat sĕ-i gătéscă cozonacul cu migdale. Din prăvălia barbierului, înaintea căreia bălălăesc în vênt strachinile obligate de alamă, se simte mirosul de pĕr ars, dêr acuma nu mai lucréză, întrégă céta de copii era frisată încă de pe la órele 7.

Acuma au trecut tóte, şi liturghia s'a terminat. Tótă lumea se îngrămădesce pe la ferestri, sĕ vadă când vor trece noii confirmaţi.

Cât de frumoşi sunt băieţii cu jachetele lor nouĕ şi cu eşarpele de mătase cu ciucurĭ de aur, afară, se înţelege, de Victor, fiiul tîmplarului, care tocmai acuma căpătă două palme. (De ce a trebuit însĕ sĕ scape tocmai astăḑĭ compotul de prune pe pantalonii cei noi! Aşa face el în totdéuna. Dêr las', că îl vor învĕţa minte!) Şi cât de drăgălaşe sunt fetele, îmbrăcate în haine albe! Mai ales cele blonde! Vĕlul de musselin le stă atât de frumos! Asta o sciu ele fórte bine, micile cochete, şi îşĭ fixéză ochii în pămênt spre a arăta mai inocente, dêr şi pentru a-şĭ vedea pantofii de mĕtasă albă, primii pe carĭ i-au încălţat de când sunt. Cele brunete au înfăţişarea, ca şi nisce musce căḑute în lapte; asta însĕ nu face nimica, mamele lor sunt cu atât mai mândre.

O, sermane mame! Aţĭ vrut şi voi sĕ vĕ faceţĭ frumóse în acéstă ḑi de sĕrbătóre şi aţĭ îmbrăcat nisce haine, carĭ ar puté sĕ povestéscă istorii întregĭ de nevoi şi sĕrăcie: Pelerina aceea de mĕtasă este încă de pe vremea esposiţiei de la 1867, ér şalul acela de caşmir franţuzesc, cunósce de sigur drumul la muntele de pietate! Dêr fetele sunt îmbrăcate din tălpĭ până în creştet în haine nouĕ, şi decă mama cu pelerina ḑice către cea cu şalul „Uite, cât de mare şi voinică ţi-e fata“, cea cu şalul rĕspunde cu mândrie: „Ce vréi? A întrat în al trei-spre-ḑecelea!“ Er cea cu pelerina adaogă: „Mâne, poimâne trebue sĕ-ţĭ cauţĭ un ginere“.

Ḑiua aceea a fost o ḑi frumósă pentru tótă lumea. Bărbaţii, carĭ nu cred nimica — pot sĕ-şĭ bată joc în dragă voie de sĕrbătorile de felul acesta, dêr mamele sĕrmanele, plângeau în biserică, când orga cânta atât de solemn, ér copiii păşiau unii după alţii la altar, băeţii de-a drépta, fetele de-a stânga, ţinênd făclii aprinse în mânĭ.

Am recunoscut pe loc pe schilóda mea în céta de copii. Era póte din pricina cârjei sale negre, pe care se sprijinea la mers, orĭ din pricina hainei de vĕduvie a sĕrmanei şi bĕtrânei sale mame care o ţinea de mână? Nu sciu cum s'a făcut, destul că mi-se părea, că ar fi mai nevinovată, mai curată, mai albă de cât celelalte. Imĭ făcea impresia par'că ar fi mai emoţionată, mai reculésă, de cât tovareşele ei; faţa ei copilărescă avea o espresiune naivă, mistică, în cât ar fi putut entusiasma penelul unui Holbein.

Astăḑĭ i-am ḑis „bună ḑiua“ într'un ton mult mai intim şi după-ce trecusem, îmĭ părea atât de bine, că şi dênsa avea haină albă. Haină albă! Ideal de cea mai frumósă podóbă pentru orĭ-ce fată din popor!

* * *

Multe primăverĭ au venit de atuncĭ şi de multe orĭ au mai fâlfâit în vêntul îmbalsamat al dimineţii de Maiŭ vĕlurile albe ale confirmandelor din strada Rousselet. Au trecut anĭ la mijloc, anĭ cu zefirul de primăvară şi cu gerul de érnă; totul s'a schimbat, şi ómenii au îmbĕtrânit în acest cartier pacinic. Alţĭ copii se mai jócă în mijlocul străḑii, bărbierul însĕ şi-a închis prăvălia! Ciobotarul radical îşĭ fuméză şi acuma pipa în pragul uşei, barba lui însĕ a încărunţit straşnic. Intr'o ḑi s'a lipit o hârtie încadrată cu negru pe uşa închisă a prăvăliei de la nr. 9, unde precupéţa vindea póme, şi în locul ei s'a aşeḑat o spălătorésă, ca sĕ facă concurenţă celei vechĭ. N'are însĕ sĕ reuşéscă, căcĭ ţaţa Bernier, menagera mea — dealmintrea o limbă ascuţită, căreia nu poţĭ sĕ-i credĭ tóte — susţine, că noua spălătorésă este cam leneşă că i-a perdut deja o blusă, ce i-o dăduse la spălat, ér lucrătórele ei prea mult hăndrălesc cu sergentul de poliţie cel blond cu medalia pe pept

de versetul pe care îl cânta odinióră la Crăciun: „.... et in terra pax hominibus bonae voluntatis“, și îl ia ca punct de mânecare pentru teoria sa politică.

Décă am lua citatul de mai sus în românesce, întreg substratul argumentației lui Apponyi ar cădè, de óre-ce românesce se dice: „... și pe pămênt pace, între ómenĭ bună voire“. In textul latinesc însĕ după care s'a tradus cel unguresc, numitul citat sună: pe pămênt pace *ómenilor de bună voire*“.

Ĕtă acum ce dice Apponyi:

„Pace! da: pace. Dér cui? Ómenilor de bună voire și numai acestora. Rĕul și propagatorii rĕului sĕ nu țină cont de acéstă pace; cuvêntul sfânt nu le promite acésta, din contră, accentuând espres pe cei bunĭ, pe cei rĕi îi esclude direct.

Și carĭ sunt cei bunĭ? Carĭ sunt cei de bună voire? Din punct de vedere național și patriotic, aceia, carĭ vréu binele națiunei și patriei acesteia. Față cu aceștia ne obligă promisiunea păcii, ne obligă și inclinația inimei fără deosebire de rassă și limbă. Er binele patriei și al națiunei îl vrea acela, care respectéză nu numai cu cuvêntul condițiunile de existență eșite în relief în istoria milenară a aceleia, respectéză unitatea statului și a națiunei politice, dér le respectéză și în stabilirea dorințelor sale, în alegerea amicilor și aliaților sĕi, cu un cuvênt în tótă precederea și activitatea sa.

In cadrul condițiunilor de existență a statului nostru național și subordonate acestor considerațiunĭ cardinale, are loc și iubirea particulară de rassă și alipirea către particularitățile de limbă a fraților noștri cu limbă nemaghiară.

Putem sta de vorbă în spiritul unei bune voirĭ nepreocupate cu orĭ-ce tendință și dorință, care mânecând din noțiunea libertății individuale, caută a se valora între aceste marginĭ. Insĕ tot ce trece peste marginile acestei tendințe, tot ce se presentă, ca pretensiune a vr'unei „națiunĭ“, ca și cum în acéstă țéră ar exista mai multe „națiunĭ“, tot ce consideră pretensiunile speciale de rassă ca superióre considerațiunilor *unitățiinaționale maghiare* esclude orĭ ce discuție, orĭ ce posibilitate de împăcare.

Ĕr aceia, carĭ sunt propagatorii orĭ sclavii acelui spirit, din care isvorĕsc tendințe de natura acésta, s'au esclus singurĭ din împerăția păciĭ — fiind-că nu sunt de bună voire.

„Am dis propagatorii séu sclavii. Cu acésta însĕ n'am terminat clasificarea celor ce sunt streinĭ de bună voire. Mai este o categorie, pe care trebue s'o am în vedere, când adresez în colónele acestui diar un cuvênt direct (?) către concetățenii noștrii sașĭ, fiind-că categoria acésta o vĕd mai rĕspândită printre dênșii.

Stimez fórte mult rassa acésta; îi cunosc distinsele calitățĭ atât în privința culturală cât și în privința castității caracterului; am credința, că între dênșii sunt minoritate disparentă aceia, carĭ nutresc sentimente contrare cerințelor unității statului și națiunei maghiare. Vorba e însĕ, că sunt și de aceștia și aceia carĭ sunt, tocmai în urma culturei lor superióre și a conexiunilor lor — între dușmanii internĭ ai patriei sunt póte cei mai rĕi și cei mai periculoșĭ, în tot casul însĕ cei mai resolutĭ.

Și asta este, ceea ce reproșez majorității celei marĭ, care se alipesce în mod sincer de patria maghiară, séu cel puțin unei părțĭ însemnate a acestei majoritățĭ și ceea-ce produce numeróse neînțelegerĭ penibile, credeți-mĕ, în detrimentul concetățenilor noștri sașĭ, adecă, că majoritatea acésta loială patriotică nu se lapĕdă pe față de propovĕduitorii direcției antipatriotice și nu-i desavuéză în fața lumei, tare și categoric... Pasivitatea acésta încă este o lipsă de bună voire, căcĭ cuvêntul nu vorbesce de *bună inclinație*, ci de *bună voire*, ér bună voirea constă din bunĕtate și din voire, ér unde lipsesce voirea, acolo și bunătatea devine dubiósă“.

Apponyi îi instruesce pe concetățenii patriotici nemaghiarĭ și mai ales pe Sașĭ, că ei trebue sĕ fie solidarĭ cu „representanții unității naționale a statului“ și nu cu aceia, carĭ *din întêmplare* vorbesc aceeașĭ limbă cu dênșii, dér sunt atât de îndepărtațĭ de ei în ceea ce privesce senti mentele patriotice.

In fine îndemnându-i încă odată sĕ se lapede de conaționalii lor, carĭ sunt contra „unității naționale“, îșĭ esprimă dorința, că noul diar brașovean va fi acea punte, pe care vor trece toțĭ aderenții *statului național maghiar* (!)

In spiritul intoleranței...

Se pare că în préjma Crăciunului sĕu, gazetarul șovinist Nicolae Bartha a avut un vis rĕu. In loc sĕ aducă Domnului laudă pentru-că a trimis pe unul născut Fiul sĕu în lume, ca s'o rĕscumpere și mântuéscă de peire, zelosul publicist de la „Magyarország“ s'a pus sĕ scrie un articol în spirit intolerant șovinistic, în care regretă timpurile trecute și face grave împutărĭ bărbaților de stat maghiarĭ, carĭ de la „constituționalism“ încóce, au stat în fruntea afacerilor țĕrii.

Ca toțĭ șoviniștii, Bartha încă e de părerea, că *maghiarisarea* este „problema, misiunea și datoria politicei naționale“. O astfel de politică nu s'a făcut însĕ. Pe timpul statelor și ordinelor „națiunea era universitatea nobilimei“. Privilegiile nobilitare, drepturile și libertățile vrăjiau pe toțĭ, pe Valah, Slovac, Sêrb, Croat, ca prin serviciile aduse patriei sĕ-șĭ câștige nobilitatea. Instituția acésta era prin urmare un puternic stimulent al patriotismului și maghiarisării. Incetând instituția acésta ar fi trebuit, ca capabilitatea de contopire și încorporare sĕ se manifeste pe altă cale — dice Bartha. Dér nu s'a făcut. Maghiarii s'au retras de pe terenul cucerirei, fără ca sĕ fi ocupat alt teren. Din contră însĕ, guvernele unguresci au promovat consolidarea rasselor de altă limbă prin instituții. (Colosal! — Culeg.)

„Au declarat biserica ortodoxă de biserică națională română și sêrbéscă. Faptul acesta a dat impuls bisericelor de limbă streină, pentru a se organisa naționalicesce. Legea desvoltării a adus cu sine, că adĭ atât organismul bisericei gr. orientale, cât și al bisericelor gr. catolică și luterană din Ardeal, au devenit terenul agitațiunilor organisate pentru nisuințele naționaliste valahe, sêrbescĭ și săsescĭ. Au adus apoi legea naționalităților. In legea acésta au plantat sîmburii divisării limbistice, culturale și administrative a patriei nóstre. Este adevĕrat, că legea acésta pune un principiu fundamental de stat, adecă fie-care cetățén e membrul națiunei politice unitare ungare. Nicăirĭ însĕ paragrafii legei nu iese în relief națiunea politică unitară maghiară. Din contră în paragraf de paragraf națiunea maghiară unitară se împarte în cercurĭ micĭ de limbă pe terenul școlastic și al administrației. Legea acésta de 32 de anĭ nu se esecută și de 32 de anĭ nu cutéză a-o modifica. Décă ar esecuta-o, am ajunge sórtea Austriei. Décă ar modifica-o, am face politică națională. In primul cas n'o voesc, pentru al doilea cas sunt lașĭ. Rĕmâne decĭ absurdul ordinei de drept. Rĕmâne plângerea întemeiată a naționalităților, că legea nu e întrodusă pe întréga linie și rĕmâne pentru politica națională desavantagiul, că și ceea ce se esecută, garantéză marĭ avantagii agitațiunei naționaliste sĕlbătăcite“...

Vorbesce apoi despre „comitetul național român“, despre conferențele Românilor în Sibiiu, pe care guvernele le-au tolerat timp de un pătrar de secol. Vorbesce despre „institutele de banĭ românescĭ“ și despre școlele „valahe“, săsescĭ și slovăcescĭ, în care — deși limba maghiară e obligătóre, — nimenĭ n'a învĕțat unguresce, — și la urmă conchide, că nicĭ un guvern unguresc n'a făcut până acum politică națională maghiară!

Articolul nu e complet, póte că o sĕ-l continue d-l Bartha în numĕrul de anul nou. Și din cât am reprodus însĕ reiese clar spiritul de intoleranță de care a fost stăpânit autorul când șĭ-a pus pe hârtie ceea ce avea la inimă.

Procesul deputatului Valasek

La 24 Dec. s'au ținut pledoariile.

Procurorul *Chudovszky* Geza ține un discurs bombastic în spirit șovinist intolerant. A dis, că Maghiarii se luptă de-o miie de anĭ pentru esistența statului. In timpurile mai vechĭ ei s'au luptat contra inimicilor esternĭ, astădĭ trebue sĕ lupte contra inimicilor internĭ (!). *Tóte naționalitățile, carĭ locuesc patria nóstră maghiară, ne sunt dușmane.* (!) Alte națiunĭ asimiléză cu forța naționalitățile, noi Maghiarii însĕ, deși suntem superiorĭ ca rassă, tânjim și după o miie de anĭ mai gemem sub escesele naționalităților (!). Rógă tribunalul sĕ apere statul maghiar în contra agitatorilor ca Valasek. Află, că e lucru grozav, că un agitator ca Valasek e membru al dietei unguresci. Panslavismul, care e un pericol permanent și serios pentru Maghiarii de la nord, se manifestă în tóte faptele lui (Valasek). Vorbesce apoi despre panslavism, despre istoricul, ținta și mijlócele lui. Spune, că la serbarea Palacky, Valasek a ținut un toast pentru uniunea ceho-slovacă. Se referă la programul uniunei ceho-slovace, care în cas de disolvarea monarchiei austro-ungare, viséză despre un imperiu al lui Svatopluk, ce s'ar înființa din Boemia, Moravia și ținutul locuit de Slovacĭ. Propaganda lor dispune de mijlóce suficiente în pressă, în școlă, în instituțiile culturale, în biserica evangelică și catolică, în institutele de banĭ, în casine și 'n întréga societate. Sunt criminalĭ toțĭ (!), carĭ voesc a arunca tăciunele în forul vieții publice maghiare, ca sĕ pună în flacărĭ și sĕ ardă statul milenar. Nu numai puterea statului, ci și puterea judecătorâscă trebue sĕ împedece acésta.

N'ar acusa pe Valasek — continuă procurorul — de crimă egală cu trădarea de patrie, décă n'ar fi convins de vinovăția acusatului. Valasek însu-șĭ a recunoscut, că el stă pe basa programului din Turoț-St.-Mărtin. *Programul acesta însĕ este un atentat în contra statului maghiar*, fiind-că pretinde *națiune* slovacă și *egala îndreptățire a limbei slovace.* Adevĕrat, că în contra martorilor acusării au depus o gardă întrégă de martorĭ în favorul acusatului; pe aceștĭ din urmă însĕ tribunalul *nu i-a admis la jurămênt* (!). Tribunalul s'a putut convinge, că martorii acusatului sunt toțĭ *panslaviștĭ incarnațĭ* (!), carĭ au fost înstruițĭ cum sĕ depună. Afirmarea lui Valasek, că el n'a dis, că décă Maghiarilor nu le place aicĭ, sĕ mérgă în Asia, este un subterfugiu laș. Valasek se referă la jurămêntul ce l'a depus înaintea Curiei și la declarațiile lui patriotice. Acésta caracteriséză pe panslaviștĭ. Când dau de belea, ei îșĭ pun cocarde naționale, ca sĕ mistifice justiția. Curia nu-i cunósce, îi cunosc însĕ judecătoriile. Curia a putut sĕ-l achite pe Valasek pe basa unui jurămênt, acésta însĕ, înaintea unui tribunal, nu constitue dovadă. Décă Valasek n'ar fi agitat, ci ar fi rostit un discurs patriotic, alegătorii slovacĭ n'ar fi cântat imnul slovăcesc „*Hej Slovaci*“. Acusatul mărturisesce un program, care e programul *națiunei slovace.* Cel-ce recunósce în Ungaria și o altă națiune, afară de cea maghiară, acela agită în contra statului maghiar. *Intr'un stat unitar, nu pot sĕ esiste naționalitățĭ.* Susține, decĭ, acusa contra lui Valasek și *cere sĕ fie aspru pedepsit, pentru agitațiune contra statului maghiar.* Ișĭ încheie rechisitorul ast-fel:

— Orĭ-ce națiune cavaleréscă primesce pe strĕin ca frate și îi întinde drépta frățéscă. Acéstă mână frățéscă însĕ se face mână de oțel, care nimicesce pe *strein*, décă cutéză a ataca unitatea lui. Numai noi Maghiarii sĕ tolerăm nepedepsit, ca sĕ se agite contra esistenței milenare a statului nostru? Tribunalul e dator față cu cinstea națiunei maghiare, sĕ acopere mormêntul asupra acelora, carĭ în órba lor cutezanță voesc a săpa mormêntul națiunei.

Publicul „patriotic“ isbucni în aplause furtunóse și în ovațiunĭ atât de sgomotóse la adresa procurorului, încât presidentul a fost silit sĕ provóce la ordine auditorul.

Apĕrătorul *Szecsi* apeléză la cavalerismul tradițional maghiar, care tot-déuna a respectat drepturile *naționalităților.* (Mișcare în auditor.) Spune, că Curia a resolvit odată afacerea acésta achitând pe acusat. Combate fidedemnitatea martorilor contrarĭ și cere achitarea.

Acusatul *Valasek* declară, că procurorul l'a hărțuit pe nedreptul în rechisitorul sĕu. Nu cunósce „Matica“, nicĭ „Jivena“, n'are legăturĭ cu cei din Turoț-St.-Mărtin, nu e membrul nicĭ unei societățĭ naționale slovace, nu scie nimic de toastul ce l'ar fi rostit la serbarea-Palacki. Recunósce însĕ că stă pe basa programului slovac din Turoț-St.-Mărtin și răzimat pe legea de naționalitate din 1868, a dat espresie în vorbirea sa dorințelor, pretensiunilor și criticei permise de acestă lege. Vinovat nu se simte și cere sĕ fie achitat. (Regretăm, că nu putem sĕ aducem decât aceste scurte cuvinte din apĕrarea lui Valasek. Noi dăm acest raport după „Bud. Hirlap“ căruia i-se raportéză numai atâta privitor la apĕrare. — Red.)

Presidentul închide pertractarea și declară, că tribunalul, din causa sĕrbătorilor, va publica sentința numai la 30 Decemvrie.

De la Asociațiune.

Cetim în „Telegraful român“.

Comisiunea esmisă în scopul de a studia afacerea lărgirii localităților pentru biroul „Asociațiunii“, carĭ au devenit în timpul din urmă prea strîmte, presentéză raportul sĕu asupra acestui obiect. Comisiunea propune 2 alternative, și anume: séu sĕ se abdică chiria locuinței a II-a din etagiul I al edificiului din spre strada Morii și acel cuartir sĕ se folosécă pentru trebuințele „Asociațiunii“, séu sĕ se în-

---

și cu mustéța subțire, ca a unui beutor de rachiu.

Cu tóte acestea strada Rousselet șĭ-a cam păstrat înfățișarea de mai 'nainte, numai zidul, care împrejmuesce grădina călugărilor sfântului Ioan, s'a stricat și mai tare.

Dér mica schilódă?

Ah, ea n'a crescut mult, deși acuma și dênsa e domnișóră; pot sĕ numĕr pe degete, că nu peste mult trebue sĕ fie de două-decĭ de anĭ. Când o întêlnesc acuma, o vĕd că se sprijinesce mai greu pe cârjă — are cârjă nouă, ceva mai înaltă decât cea veche — nu mai îndrăsnesc sĕ dic către dênsa: „Bună diminéța, mititico!“ și mĕ mulțămesc cu atâta, că o salut ridicându-mĭ pălăria. De-altmintrelea iese rar. Mama ei e portăriță la cioraparul, ér feréstra logei de la pórtă este mult mai înaltă, decât sĕ pot arunca o privire. Mica mea prietină îșĭ tradéză însĕ presența prin sgomotul, ce-l face cu mașina. Lucréză pentru o prăvălie de confecțiunĭ și, mi-se pare, câștigă frumoșĭ banĭ. Mi-s'a spus, că e mai schilódă, decât o credeam. Un picior i-e uscat de tot. Nu se va puté mărita. Ce pĕcat!

Intr'aceea aprópe tóte tovarĕșele ei, cu carĭ a fost confirmată împreună, șĭ-au îmbrăcat a doua haină albă — haina de mirésă. Dumineca trecută șĭ-a măritat și băcănița fiica după unul dintre cei mai harnicĭ băiețĭ de prăvălie. (Sciam că așa o sĕ se întêmple; în serile de Dumineci când mama eșia puțin sĕ ia aer, ér tinerii se jucau de-a mingea, ei aruncau mereu mingea în coridorul de la nr. 23, unde era întuneric, ca într'un cuptor, și mergeau amêndoi sub pretext, sĕ caute mingea. Ce șirețĭ erau!) O, băcănița a făcut o nuntă frumósă! De la biserică s'au dus cu trăsurile împrejurul lacului și au prândit la Port-Maillot. Tocmai în momentul, când tînĕra mirésă în haina ei albă și cu florĭ de lămâițe în pĕr se urca în trăsură — avea o înfățișare atât de obrasnică, roșcana! — zării pe mica mea schilódă, care de la o distanță de câțĭ-va pașĭ, sprijinită pe cârja ei se uita la fosta ei tovarășă cu ochĭ plinĭ de gelosie.

Ah, dintre tóte fetele de o vêrstă cu ea din strada Rousselet, nu peste mult ea va fi singura, care în viéța ei numai odată a purtat „haină albă!“

O....

cépă zidirea unei părţĭ a „Casei naţionale“ Comisiunea presenteză şi o schiţă de casa naţională, ce ar fi a se ridica pe terenul disponibil din vecinătatea şcólei civile. Schiţa proiecteză casa naţională din 3 părţĭ Partea primă ar fi situată spre strada Morii cu întrarea la mijloc. Acest edificiu e proiectat cu 2 etagii. In partere au sĕ fie cancelariile „Asociaţiunii“ şi biblioteca cu tóte odăile aparţinătóre şi necesare, între carĭ şi o sală mai mărişóră de bibliotecă. Acésta se póte folosi şi ca sală de şedinte pentru comitetul „Asociaţiunii“. Cele 2 etagii se vor întocmi de aşa, ca sĕ formeze 4 locuinţe de închiriat. In legătură cu acéstă zidire stă un alt edificiu mijlociu, cu 2 etagii. Parterul acestei părţĭ este contemplat, ca sĕ pótă satisface trebuinţele diferitelor reuniunĭ culturale române din Sibiiu, ér în etagiu ar fi o sală mare de care atâta lipsă a simţit şi simte societatea nóstră cu diferite ocasiunĭ festive Intre aceste 2 clădirĭ rĕmâne şi un spaţiu liber, care formeză curtea primă.

A treia parte din casa naţională o presenteză schiţa ca un edificiu independent, situat spre parcul oraşului, dér nu tocmai până în mezuină. Intocmirea lui corespunde trebuinţelor unui „museu naţional“ Intre acest museu şi celelalte părţĭ este curtea a doua.

Pe basa schiţei provisorice partea primă a clădirii costă 100.000 coróne, partea a doua cu sala cea mare (mai mică de cât cea de la Gesellschaftshaus, dér mai mare de cât celelalte sale de asemenea natură din Sibiiu) 70.000 cor, ér museul peste 80.000 cor.

Considerând, că edificiul de acum de pe terenul de clădire este din sémă afară deteriorat, încât înlocuirea lui cu o zidire nouă se impune; considerând, că lărgirea localităţilor biroului, bibliotecei etc. este o necesitate ce nu se mai póte amâna: comitetul în principiu decide a se începe la primăvară zidirea părţii prime a edificiului proiectat, adecă spre strada morii. In scopul acesta autoriseză biroul se însărcineze pe architectul Francisc Szallai cu facerea unui plan şi preliminar, care sĕ se presenteze la timpul sĕu spre censurare. Tot odată este poftită comisiunea esmisă, ca sĕ elaboreze şi un esposeu de financiare a acestei afacerĭ. Spesele clădirei de 100.000 se vor puté acoperi din un împrumut replătibil în anuităţĭ din chiria casei nouĕ şi din chiria localurilor actuale, în carĭ se află biblioteca şi cancelariile „Asociaţiunii“. Va sĕ dică întrégă afacerea se póte considera şi ca ó investiţie care garanteză un venit egal cu etalonul de adĭ, ce mereu tinde a scădé.

Zidirea celor două părţĭ va urma atuncĭ, când contribuirile pentru casa naţională vor admite continuarea zidirei.

O voce evreéscă asupra politicei maghiare.

Ni-se trimite de cât-va timp la redacţie diarul „Jüdisches Volksblatt“ din Viena, în care găsim adesea unele corespondenţe din Budapesta cu declaraţii diametral opuse concepţiei, ce o aveam până acuma despre neamul lui Israel. Noi credeam adecă şi nicĭ nu puteam sĕ nu credem, de vreme ce se buciuma pe tóte potecile, cumcă Evreii din Ungaria au încetat de a mai fi Evrei şi că s'au asimilat cu desĕvîrşire cu Maghiarii. Din corespondenţele, ce se trimit însĕ organului evreesc din Viena, vedem, că Evreilor din Ungaria nicĭ prin gând nu le trece a se asimila şi că vorbesc cu dispreţ şi ingratitudine despre rassa, care i-a primit la sînul sĕu şi i-a alintat şi desmierdat. Ca probă de cugetare evreéscă reproducem câte ceva din numita corespondenţă. Ér Ungurii, carĭ vor mai fi trăind în utopia, că Evreii ar fi cei mai credincioşĭ aliaţĭ ai lor, sĕ citéscă şi sĕ înveţe minte:

— „Pentru numele lui Dumnedeu — dice corespondentul din Budapesta al foiei vienese — dér Maghiarii cred, că ei sunt o rassă superióră! Aristocraţia lor este amestecată cu tóte rassele şi naţiunile, prin urmare este degenerată. Ţĕrănimea în cea mai mare parte economicesce este ruinată; ea nu se gândesce la hegemonie, ci la emigrare; classa de mijloc este compusă din rasse streine, Evrei orĭ comercianţĭ imigraţĭ din tóte naţiunile Apusului séu ţĕrilor balcanice şi carĭ s'au asimilat mai mult séu mai puţin.

Apoi am uitat ceea ce este mai important, clasa gentrilor. O, noi cunóscem bine acest burete, care absórbe tóte sucurile Ungariei, a luat în arendă tóte funcţiile, pe carĭ le consideră de sinecure, înzestrându-şĭ fiiĭ cu ele şi căutând a stórce din ele cât se póte de mult...

Intr'aceea naţionalităţile se mişcă Slovacii, un popor sîrguitor şi economicos, câştigă din ce în ce mai mult teren. In nord-ost înainteză Rutenii, în sud-ost se întind necontenit Românii, carĭ au o organisaţie economică incomparabil superióră organisaţiei Românilor din regat, în sud-vest Croaţii şi între aceste două popóre îşĭ ridică capul Şvabii şi Saşii“.

*

„Şireţii calvinişti — continuă corespondenţa — au iscodit ceva nou. Ei ar saluta cu bucurie confiscarea averilor bisericei catolice. Ar dori însĕ sĕ scótă alţii castaniele pentru dênşii. Şi cine ar fi mai bunĭ pentru acest rol, decât Evreii. Noi însĕ avertisăm pe conaţionalii noştri cu insistenţă, sĕ nu facă asemenea servicii, în urma cărora ei înşişĭ s'ar prăvăli în desastru.

Tot de capitolul acesta se ţine şi agitaţiunea de a vĕrsa contribuţia comunităţilor religióse în visteria statului, care apoi ar lua asupra sa sarcina de a plăti rabinii, învĕţătorii şi funcţionarii. Acésta le-ar plăcé unor funcţionarĭ, carĭ prin acésta ar deveni funcţionarĭ de stat, ar căpĕta uniformă cu găitane şi cu stele.

Reforma acésta însĕ — nu putem a o accentua în de ajuns — ar fi începutul sfîrşitului, ar fi ruina autonomiei comunităţilor evreescĭ. Pentru un blid de linte al rassei celei mai din urmă, ne-am vinde *independenţa naţională*“.

N'am putut reproduce tóte pasagele corespondenţei, din causă, că bâjbăe de espresiunĭ ca „corupţie“, „prostituţie“ etc. ajunge, credem, pentru a cunósce mersul ideilor corespondentului evreu, că paralel cu „dispreţul suveran“, ce-l manifestă faţă cu un popor, care i-a acordat tóte libertăţile posibile, el vorbesce despre „independenţa naţională“ evreéscă.

Mai trebue comentar?

SCIRILE DILEI.

— 13 (26) Decemvrie

Societatea academică social literară „România Jună“ învită la a XXXII adunare generală, care se va ţiné Marţĭ, 13 Ianuarie 1903, în sala de la hotel „Goldenes Kreuz“ VI Mariahilferstrasse 99. Pentru comitet: Techn. *Gavril Barbul*, preşedinte. Med. *Iuliu Moldovanu*, secret. I. Inceputul la órele 8 séra.

Program: I. Partea oficiósă. 1) Cuvênt de deschidere. 2) Raportul anual. 3) Raportul comisiei revĕdĕtóre. II. Partea socială. Concert şi dans.

Repetiţiile de „Romana“ iniţiate de tinerimea din Braşov urmeză înainte. A doua repetiţie va avé loc *Dumnecă în 28 Decemvrie* st. n. în sala albastră de la *„Redută“*. — Comitetul aduce la cunoscinţa celor ce au primit învitărĭ la prima repetiţie, că acele *învitărĭ sunt valabile* pentru tóte repetiţiile. — Inceputul *la órele 8 precis.*

Mórtea colonelului Mihail Ghica. Erĭ nópte a încetat din viéţă, în urma unei suferinţĭ de aprópe o lună de dile, colonelul Mihail Ghica, fost director general al poştelor şi telegrafelor şi unul din fruntaşii partidului conservator de sub şefia d-lui Cantacuzino. Om voinic şi fórte sănĕtos, a murit din causa unei rĕcelĭ contractată cu ocasiunea alegerilor comunale, unde a luptat ca în tot-déuna cu pasiunea şi energia, care-l caracterisa. In lupta pe care o ducea—scrie „Cronica“— pentru partidul sĕu, punea pasiune şi energie; nu uita însĕ, sĕ-şĭ păstreze tótă liniştea caracterului adversarului leal şi cinstit. Etă, pentru ce scirea morţii sale a produs în tótă Capitala o tristă impresiune şi regretele sunt unanime în mijlocul celor carĭ l'au cunoscut. Clubul conservator a arborat drapelul negru şi partidul, pentru care el fusese un devotat şi sincer soldat, îi pregătesce o înmormêntare impunĕtóre.

Dispariţia Archiducelui Leopold. După cum ni-se anunţă din Viena, comunicarea oficială a renunţărei la titlurile sale a archiducelui Leopold Ferdinand, se va publica după anul nou. „Neu Freie Presse“ dă scirea, eă Maj. Sa primind renunţarea la titlurile sale a archiducelui Leopold Ferdinand, i-a pus condiţiune ca *sĕ nu mai vie în Austria*.

Magnat sinucigaş. Din Abbazia se telegrafeză, că contele maghiar Ştefan Bethlen şĭ-a pus sfîrşit vieţii printr'un glonţ.

Din meditaţiile de Crăciun ale diarului „M. Szó“: „Decă vom reuşi a altoi limba maghiară în naţionalităţĭ, după acésta va urma de la sine sentimentul maghiar, şi ast-fel am făcut un pas înainte spre idealul comun, care este: statul naţional maghiar unitar. — Societatea maghiară trebue sĕ profite de ocasiunea favorabilă, când începe a-se desvolta sentimentul puternic naţional la Maghiarĭ, dér trebue sĕ profite şi de împrejurarea, că naţionalităţile luptă contra nóstră fără conducere. Cerem înainte de tóte ştergerea legii naţionalităţilor, care este pată ruşinósă între legile nóstre. — *In Ungaria nu esistă naţionalităţĭ, în Ungaria nu esistă, decât o naţiune, şi acésta este naţiunea maghiară*“. — „M. Szó“ o dice.

Cutremurul din Andişan. Din Petersburg sosesc amĕnunte asupra teribilului cutremur de pămênt din Andişan: Gara şi tóte clădirile din oraş sunt prefăcute în ruină. Avutul populaţiunei e îngropat sub dărîmăturĭ. Locuitorii, carĭ au putut scăpa cu viéţă, sunt fără adăpost şi fără mijlóce de esistenţă. Miseria e la culme. Fómetea bântue cu furie; numeróse persóne pier de fóme.

Omor. In comuna română *Ohaba* s'a întêmplat dilele acestea un omor sensaţional. Clericul Nicolae *Bodruşan* a fost aflat pe stradă împuşcat. Pornindu-se cercetarea, s'a descoperit, că nenorocitul Bodruşan, care nu de mult îşĭ sfîrşise studiile, avea relaţii de amor cu o fată a ţĕranului *Serejan*. El însĕ se logodi c'o fată bogată din comuna vecină. Tatăl fetei înşelate audind de acésta, a ţinut drumul lui Bodruşan când acesta se întorcea Vinerea trecută de la logodnica sa, şi l'a culcat la pămênt cu două glónţe. Gendarmeria a arestat pe Serejan şi pe un fecior al sĕu, care a fost complice la crimă.

Excelenta stare a sĕmănăturilor în România. In urma abundanţei zăpedii cădute, sĕmănăturile se consideră ca excelente în tótă ţéra şi se prevede o recoltă splendidă pentru vara viitóre. Rapiţa acoperită de zăpadă, este scăpată de primejdia ernei; grâul n'a suferit nimic. Colzele şi navetele sunt admirabile. Decă nu se vor întêmpla fenomene neprevĕdute, se speră, că va fi un an mănos şi îmbelşugat, cum de multă vreme n'a fost.

Longevitate. Erĭ am adus scirea despre înmormêntarea unei Românce din părţile Huedinului, care a trăit 130 anĭ. Astădĭ anunţăm mórtea unui Român cu numele Ioan *Păun* din Tîrnova (Caraş-Severin), care a murit dilele acestea în etate de 122 anĭ. Dintre fiiĭ lui, cel mai bĕtrân e de 80 anĭ, ér cel mai tînĕr de 66 anĭ.

Oprirea jocurilor de noroc în Belgia. „Monitorul Oficial“ al regatului publică sancţionarea legei, votată de cameră şi senat, prin care se interdic, pe tot teritoriul belgian, jocurile de noroc (hazard). Legea întră în vigóre, cu începere de la 1 Ianuarie st. n. 1903.

Calendarul Minervei pe anul 1903.

Institutul tipografic „Minerva“ din Bucurescĭ în fie-care an de la întemeierea sa a scos câte-un calendar, căruia publicul românesc tot-déuna i-a făcut o primire escelentă. Varietatea şi importanţa articolelor literare, ilustraţiile şi suplimentele artistice, precum şi întréga parte technică, au făcut ca aceste calendare sĕ fie mult căutate.

De data asta institutul „Minerva“ n'a cruţat nicĭ un sacrificiu, pentru a da publicaţiunei sale un caracter şi mai remarcabil. Calendarul pe 1903 se presintă cu mult mai bogat ca cele mai anterióre, atât ca fond, cât şi ca formă. El începe cu o privire retrospectivă asupra evenimentelor importante din anul espirat, cuprindênd *o lungă serie de ilustraţiunĭ la Cronica anului*, precum: *portrete*, scene de la *dece Maiŭ*, de la *esposiţiile artistice, teatru*, desvĕlirea bustului lui *Eminescu*, visita *studenţilor italienĭ* etc. Peste 30 de reproducerĭ din operile pictorilor noştri, dintre carĭ vre-o 12 din pânzele cele mai frumóse ale regretatului pictor *Aman*. Articolele literare îngrijite de doi apreciaţĭ publiciştĭ, sunt alese cu gust; ér la sfîrşit o serie lungă din dascălii marĭ ai neamului, începênd cu *Gheorghe Asachi*, arată frumósa linie de desvoltare a mişcărilor nóstre culturale.

Preţul calendarului *Lei 1.25*. De vêndare la institutul de arte grafice şi Editură *„Minerva“* în Bucurescĭ, strada Regală 6.

ULTIME SCIRI.

Petersburg, 26 Decemvrie. Aicĭ se négă orĭ-ce caracter ostil Turciei din incidentul călĕtoriei lui Lamsdorff. Rusia şi Austro-Ungaria nu voesc decât îmbunătăţirea situaţiunei din Macedonia. Cele două puterĭ condamnă cu cea mai mare severitate acţiunea comitetelor macedonene.

Sofia, 26 Decemvrie. Contele Lamsdorff sosesce adĭ Vinerĭ, la Zaribrod unde îl va întimpina ministrul president Danew şi un comitet de recepţiune.

Diverse.

Móştele amorului. In Turin a murit acum patru dile un bĕtrân original numit Mecca, care timp de 50 de anĭ nu şĭ-a schimbat nicĭ odată fracul. Acest Mecca, atuncĭ când avé 20 de anĭ, se amorezase de o tînĕră fată pe care trebuia sĕ o ia în căsĕtorie. In diua hotărîtă pentru căsĕtoria sa, el îmbrăcă un frumos frac de nuntă, dér în ultimul moment în minuta extremă, căsĕtoria fù ruptă pentru motive rĕmase necunoscute. Acéstă ruptură lovi aşa de tare la inimă — şi póte şi la creer — pe logodnicul nenorocit, că făcù un jurămênt de a nu pune o altă haină pe el, de cât aceea pe care o purta în aceia di. — Şi se ţinù de cuvênt. — Stofa vechiului şi credinciosului sĕu tovarăş sĕ rupea când în un loc, când în altul, atuncĭ bunul Mecca o cârpea adăogând în o di o bucată, în altă di o alta încât timp de o jumĕtate de secol, din fracul primitiv nu rĕmăsese decât căptuşala, acoperite de o sută de mii de petice cusute pe ea. Este câtva timp, o rudă a lui Mecca, fiindu-i ruşine de a-l vedé mergênd prin oraş aşa de rĕu îmbrăcat — trebue de adăogat, că acest original aparţinea unei bogate familii — dădù sĕ-i facă rudei sale un frac tăiat pe acelaşi model ca şi reliqua, dér natural mai convenabil. Şi în o bună di profitând de absenţa lui Mecca, el înlocui haina vechiă, care fù imediat arsă, cu haina nouă. Durerea amoresatului fù se pare, atroce când observà aceste substituţiune, el deveni trist până la exces şi sfârşi prin a muri cincĭ-spre-dece dile după acésta Este deci probabil, că durerea este care la ucis. Şi acésta este ceea ce dă acestei istorii absolut autentice o savóre poetică óre care nu lipsită de melancolie.

Proprietar: ***Dr. Aurel Mureşianu.***
Redactor responsabil: ***Traian H. Pop.***

Dela „Tipografia A. Mureşianu" din Braşov,

se pot procura următórele cărţi:

(La cărţile aici înşirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arătat, încă 25 banî pentru recomandaţie.)

Cărţi pentru comercianţi şi funcţionari de bancă:

Introducere în contabilitate şi contabilitatea înpartidă simplă, *de I. C. Panţu.* O carte bună pentru a învéţa cu uşurinţă contabilitatea. Paginî I—VIII + 213. Preţul 2 cor. (+ 20 b. p.)

„Curs complet de corespondenţa comercială" de *I. C. Panţu.* Conţine modele de circulare, scrisorî de informaţiunî, recomandaţiunî şi acreditive: scrisorî în comerciul cu mărfurî, comisiune şi espediţiune; cestiunî cambiale, afacerî cu efecte, monede, cupóne etc. Preţul 3 cor. 20 b. (+ 20 b. p.)

Al doilea capitol din contabilitatea duplă, de *I. C. Panţu.* Acéstă broşură conţine: *afacerile de credit cambial şi afacerile de bancă.* Preţul broş. 2 coróne (+ 10 banî porto).

Un capitol din Contabilitatea duplă de *I. C. Panţu.* Tracteză principiile contabilităţii duple ilustrate cu diferite esemple. Preţul 1 cor. (+ 10 b. p.)

Procent, Promil, Interese şi Teoria conturilor cu rente de *I. C. Panţu.* Arată calcularea intereselor pe anî, pe lunî şi pe ḑile într'un mod practic; sunt mai multe esemple esplicate amĕnunţit. Preţul 80 b. (+ 10 b. porto.)

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei" se pot face orî şi când pe timp mai îndelungat sĕu lunare.

Călindarul Plugariului.

A apărut şi se póte procura de la tipografia *A. Mureşianu* — Braşov, „Călindarul Plugariului". Preţul, cu porto, 25 cr. (50 banî).

Acest călindar, care apare acum în anul XI, cuprinde în afară de datele obicînuite calendaristice, geneologia domnitorilor din Europa, taxele telegramelor şi cele poştale, scala timbrelor, Mĕsurile, tîrgurile din Ardeal şi Ungaria şi lista advocaţilor românî.

In *partea literară* vedem portretul bine reuşit al repausatului episcop *Mihail Pavel* cu o biografie, de Augustin Paul, Rugăciune (poesie) de M. Eminescu, Restignirea lui Isus. de Sinkiewitz (un admirabil fragment din romanul „Sĕ-l urmăm"). Călugărenii (poesie) de C. Sandu, Cincî într'o păstaie (poveste de Andersen), Luléua lui moş Radu, Legenda pămêntului şi a muncii, de Dim. Dan. „Al mai tare om din lume" (poesie în dialect bănăţenesc) de regretatul tînĕr poet Victor Vlad Delamarina.

Partea economică este şi în acest an bine representată prin următórele articole: „Duşmanii economiei" de Ioan Georgescu; „Plantarea pomilor" de A. Boldor, „Causele de ce sĕmĕnăturile sunt rele" de N. H. Vechiulescu, „Insecte stricăcióse pomilor şi viilor", „Ce plătesce banul şi cum il cruţăm noi?"

După partea economică urmézǎ pe mai multe paginî diferite *„poveţe"*, apoi „Diverse" şi în fine „Anecdote şi Glume".

Ca adaos sunt şi anul acesta o mulţime de anunţurî.

De vêndare 280

stângenî lemne de fag bune 1 metru de lungî, cu preţul de 13 coróne loco Crizbav, sĕu 19 coróne Braşov. — Amatorii a se adresa la D-l **I. Schiopu** paroch în Crizbav

Plecarea şi sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Braşov.

Valabil din 1 Octob. st. n. 1902.

Plecarea trenurilor din Braşov.

Dela Braşov la Bud pesta:

I. Trenul mixt la óra 5·20 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Cluşiu) la ó. 2·45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la óra 8·13 min séra.
IV. Tr. acc. la órele 6·45 m. dimin.

Dela Braşov la Bucuresci:

I. Trenul de persóne la óra 3·55 m. dim.
II. Tren accel. la órele 6·55 m. dim.
III. Trenul mixt la órele 11·40 a. m.
IV. Trenul accel. la óra 2·19 min. p. m. (ce vine pe la Cluşiu).

Dela Braşov la Kezdi-Oşorheiu:

I. Trenul de pers. la óra 5.19 min. dim. (are legătură cu Tuşnad la óra 9.18, cu Ciuc) Szereda. la óra 10.46 min. a. m.
II. Trenul mixt la óra 8·50 min. a. m.
III. Trenul de per. la óra 3·15 m. p. m.

Dela Braşov la Zernescî (gar. Bartolomeiu

I. Trenul mixt la óra 9·2 min a. m.
II. Trenul mixt la óra 5·26 min. p. m.

Dela Braşov la Ciuc-Gyimes:

I. Trenul de pers. la óra 5·19 min. dim.
II. Trenul mixt la óre 8·50 mim. a. m.
III. Trenul de pers. la óra 3·15 min. p. m. (are legătură cu linia Tuşnad-Ciuc-Gyimes.

Sosirea trenurilor în Braşov:

Dela Budapesta la Braşov:

I. Tren accel. la órele 10·4 m. séra.
II. Trenul de persóne la óra 7·5) dim.
III. Tr. accel. peste Cluşiu la ó. 2·9 m. p. m.
IV. Trenul mixt la óra 9·27 min. séra.

Dela Bucurescî la Braşov:

I. Trenul accel. la óra 2.18 min. p. m.
II. Trenul mixt. la óra 9·23 min. p. m.
III. Trenul pers., la óra 5.— m. p. m.
IV. Tren. de pers. la óra 7·55 min. dim. (care circulă numai Vinerea dela Predeal).

Dela Kezdi-Oşorheiu la Braşov:

I. Trenul de persóne la óre 8·25 m. dim. (are legătură cu St.-Georgiu, Ciuc-Sereda óra 3·20)
II. Trenul de pers. la óra 1·53 m. p. m. (are leg. dela Ciuc-Gyimes la 5.17 dim.)
III. Trenul mixt, la óra 6·50 m. séra (are legătură dela Palanca la 8.54 dim.)

Dela Zĕrnescî la Braşov (gar. Bartolomeiu.)

I. Trenul mixt la óra 7·02 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 1·12 min. p. m.

Dela Ciuc-Ghimes la Braşov:

I. Trenul de pers. la óra 8·25 m. dim.
II. Trenul de pers. la óra 1·53 m. p. m.
III. Trenul mixt la óra 6·50 min. séra. (Are legătură cu Tuşnad-Diuc-Gyimes).

Sz. 13216—1902.
tlkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

A fogarasi kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy Tutoiu Axente végrehajtatónak kik Ungurescu Rafira és György végrehajtást szenvedő elleni 496 kor. 25 fill. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék (a fogarasi kir. járásbiróság) területén levő, Fogarason fekvő és a fogarasi 690. számu tljkvben végrehajtást szenvedettek és Tutoiu Axente nevén álló 1382, 1383 hrsz. egész ingatlanra 906 kor. kikiáltási árban és a 860 sz. tljkvben A + 2401/1 hrsz. egész ingatlanra 138 koronában ezennel megálla pitott kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1903 évi Február hó 26-dik napján délelőtt 9 órakor** a fogarasi tlkvi hatóságnál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881 novem. 1-én 3333. sz. a. kelt m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 8 §ában, kijelölt óvadékképes értékpapirban a kikül dött kezéhez letenni avagy az 1881. LX t. cz. 170 § sa értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Fogaras, 1902 évi November hó 3-ik napján.

A kir. járásbiróság, mint tlknyvi hatóság Schupiter, kir. albiró.

776.1—1

A V I S.

Prenumeraţiile la **„Gazeta Transilvaniei"** se pot face şi reînoi orî şi când la 1-ma şi 15 a fie-căreî lunî.

Domnii abonenţî sĕ binevoiască a arăta în deosebî, când voiesc ca espedarea sĕ li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămurit şi sĕ arete şi posta ultimă.

Administrat. „Gaz. Trans".

Tipgrafia A. Mureşianu, Braşov.